

ПОДАТКОВІ ОРГАНИ США: КОРИСНИЙ ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ

Розбудова сучасної та ефективно діючої системи органів державної податкової служби України передбачає активний науково-практичний пошук найбільш придатних до реалій Української держави форм функціонування зазначених органів. У зв'язку з цим значний інтерес становить вивчення сучасних світових стандартів діяльності податкових органів.

Сплата податків у США є обов'язком, з яким кожному потрібно рахуватися, оскільки навіть за неправильно заповненою податковою декларацією може бути накладено штраф до 1 тис. дол. Кожен американець зобов'язаний підрахувати всі свої прибутки за минулий рік, визначити за спеціальною таблицею суму податку, чітко заповнити формуляр 1040 і надіслати його разом з чеком на відповідну суму в податкове бюро. За виконанням зазначеного обов'язку, а також інших податкових зобов'язань у США стежить служба внутрішніх доходів (далі СВД). Представників цієї служби американські громадяни бояться більше, ніж поліцейських, агентів ФБР, ЦРУ, інших спецслужб. Ці страхи не позбавлені підстав. Навряд чи будь-яка інша державна установа в США може зрівнятися з податковою інспекцією за широтою наданих повноважень.

Відповідно до федерального законодавства США вищі адміністративні повноваження в сфері оподаткування надані міністру фінансів. Але практичну діяльність щодо збору податків здійснює фінансова служба внутрішніх доходів, яка організаційно входить до складу Міністерства фінансів. Ця служба – потужне, розгалужене податкове відомство. В ньому зайнято майже 70 тис. службовців, технічно добре оснащених. Вони проводять початкову обробку податкової декларації, яку кожен дорослий американець щорічно зобов'язаний подавати службі до 15 квітня. Крім цього, вони перевіряють податкові звіти корпорацій. Приблизно 1 % декларацій щорічно підлягає ревізії, причому, чим більшим є доход особи, тим більше у неї шансів зазнати перевірки. Згідно з податковим законодавством США, будь-які комерційні операції на суму від 600 дол., а також виплати дивідендів на суму не менше 10 дол. на одного отримувача повинні підтверджуватись документально. Діє принцип: платник податку на вимогу податкових органів повинен документально підтвердити законне надходження всіх коштів, які він має і мав у минулому.

Зазначена державна організація існує на кошти платників податків і ні від кого не приймає жодної фінансової допомоги. Це покликано максимально забезпечити чесність і неупередженість усіх працівників управління. Матеріальна незалежність та надійність тих, хто має справу з виконанням контрольних функцій, забезпечується ще й їх високою заробітною платою: річна заробітна плата службовця податкового відомства становить 35-42 тис. дол. Попередній витік інформації про намічену перевірку податковою службою цілком виключено. Пояснюється це повною непередбаченістю

комп'ютера, який опрацьовує всі податкові надходження і намічає «жертву» для наступних вибіркових перевірок. Електронна машина видає прізвища та адреси тих, хто зовсім не надіслав податки, або тих, у кого вони підозріло малі.

У США інспектор-контролер покликаний не тільки займатися викриттям порушників закону, а й всіляко допомагати платникам податків правильно оформити відповідну анкету, нагадати їм про термін сплати, а в разі порушення встановленого порядку – вжити до них санкції. У податкового інспектора для кожного типу перевірки є докладна настанова щодо того, що і в якій послідовності потрібно перевіряти. Для кожної галузі економіки і практично для кожної професії є спеціально розроблені інструкції.

СВД має свій слідчий апарат, якому надані повноваження щодо розслідування всіх порушень Закону про банківську таємницю (за винятком порушень положень Звіту про міжнародні перевезення валютних і грошових коштів, розслідування яких проводить митна служба). Судові позови у справах про несплату або недоплату податків порушуються тільки тоді, коли мова йде про велику суму або несплати мають регулярний характер.

Дії податкового інспектора можуть бути опротестовані в судовому порядку. Але якщо платник податку програв таку справу, то за ухилення від сплати податків він карається тюремним ув'язненням до 4 років і штрафом у 50 тис. дол. У випадках систематичного ухилення від сплати податків покарання може бути значно жорсткішим – аж до довічного ув'язнення. Крім того, СВД може вилучити в рахунок сплати податку власність (аж до нерухомості) платника, який систематично ухиляється від сплати.

Приховування з року в рік від оподаткування великих сум доходу викликало занепокоєність федеральної влади. Борючись з таким явищем, адміністрація і законодавці тривалий час йшли шляхом розширення повноважень СВД. Останнім часом цей процес викликає у населення зростаюче незадоволення. Виникла необхідність більш чіткого законодавчого розмежування прав і обов'язків сторін при контактах платників податків з СВД. Виходячи з цього, конгрес США в кінці 1988 р. прийняв закон, який отримав неофіційну назву «Білль про права платників податків». Відповідно до цього закону при ревізії податкової декларації СВД зобов'язана надати платнику податків письмовий документ з викладенням його прав і обов'язків. Платники податків мають право при попередньому повідомленні співробітників СВД робити магнітофонний запис усіх переговорів з офіційними представниками податкового відомства в ході ревізії. Якщо СВД має намір вдатися до примусового відчуження частини власності платника податку для погашення заборгованості з податків, платник повинен отримати письмове повідомлення не пізніше, ніж за 30 днів (раніше цей строк становив 10 днів).

Такі основні параметри структури і механізму функціонування федеральної податкової системи США. З певними застереженнями значну частину їх досить успішно можна було б використати у процесі модернізації вітчизняної податкової служби.